

Posudek diplomové práce:

Markéta Petrová, Symbolika zvířat v Nové radě Smila Flašky z Pardubic,
ÚČD FF UK Praha 2008, 132 ss., vedoucí práce prof. PhDr. Lenka Bobková, CSc.

Diplomová práce Markéty Petrové je založena na literárních textech ze 14. a 16. stol. a klade si za cíl více, než prozrazuje její název: věnuje se nejen symbolice zvířat u Smila Flašky, ale komparuje ji také s obdobnými skladbami o více jak sto let mladšími. Kromě sledování vývoje představ o vlastnostech zvířat se dotkla dobové funkce Smilovy básně.

Práce je rozdělena kromě úvodu a závěru do sedmi kapitol. Prvé dvě mají charakter encyklopedických přehledů jednak literárních žánrů využívajících zvířecích alegorií a jednak literátů píšících ve druhé polovině 14. století. Další dvě kapitoly se věnují Smilu Flaškovi z Pardubic. Po nadměrně podrobné úvaze o původu pánů z Pardubic následuje životopis pana Smila a shrnutí informací o jeho Nové radě: autorka probírá názory na autorství díla, jeho dataci, rukopisné dochování a předlohy i následovníky. Při vyhodnocení názorů na jednotlivé otázky, které přináší literatura, projevila autorka logické uvažování a dobrý úsudek, ale většinou nedospěla k vlastním závěrům.

Pátá kapitola obsahuje rozbor vybraných částí básně. M. Petrová si zvolila čtyři zvířata, zastupující ptáky, divoké i domácí čtyřnožce a exotická zvířata, a na nich ukazuje, jak autor zpracoval jejich charakteristiky, jaké vlastnosti jim byly středověkou literaturou připisovány. Neomezuje se zde na Smilovu Novou radu, nýbrž využívá i další literární prameny, pracující se zvířecími aktéry. Ukazuje, že Smil nevybočil nijak z dobového vnímání jednotlivých zvířat. Kapitola přesto, že jistě vypovídá o dobovém myšlení, náleží více do kontextu literární vědy než do dějepisného oboru. Nezamyšlí se nad tím, jakou funkci takovéto dílo plnilo, o čem dané charakteristiky vypovídají. Nedostatečně také sděluje, co daná zvířata králi radí, což by měl být základ pro další interpretaci dobových souvislostí. Výběr čtyř zvířat jako příkladů je sice oprávněný, nemůže však zastoupit dílo jako celek a není možno z takto omezené analýzy vyhodnotit úplný obraz doby, obraz krále a jeho rádců.

Souvislost Smilova díla s dobovými událostmi je sledována až v kapitole sedmé, kde autorka doložila řadou citátů shodu Smilových představ s žádostmi, které se objevily v požadavcích panské jednoty vůči králi Václavu IV. Touto otázkou se zabývala v širší míře již diplomní práce T. Linhartova z roku 2001, autorka se proto snažila najít jiné aspekty pro hodnocení díla. Zvolila komparaci s mladšími díly z první poloviny 16. stol.

Tuto látku obsahuje šestá kapitola, která pokračuje ve sledování linie zvířecí tematiky ve středověké a raně novověké literatuře a přináší základní informace o dvou autorech – Janu Dubraviovi a Janu Mantuanu Fenclovi. Porovnává se Smilovou Novou radou charakteristiku

stejných čtyř vybraných zvířat, jak ji podala Dubraviova Theriobulia a Fenclova Rada zhovadilých zvířat. Konstatuje většinou shodné vnímání zvířecích aktérů, ale zjišťuje i některé posuny, dané mimo jiné značně odlišným zaměřením Fenclova díla oproti dvěma starším „radám“.

Autorka se nezamýšlí nad funkcí všech tří zkoumaných děl, především explicitně nezdůrazňuje odlišný charakter Fencla, který se již neobrací na krále, nýbrž obecně na všechny čtenáře. Její zájem se totiž soustředil na vývoj charakteristik zvířat, ale nezajímá jí změněný obraz krále, jak vystupuje z rad zvířecích rádců. Právě v tomto bodě mohla nejlépe doplnit kvalitní výklad Linhartův.

Práce M. Petrové se tedy rozpadá do dvou vrstev, z nichž literární kapitoly zaujmají větší rozsah než vlastní historické pojednání. První vytyčený úkol – sledování symboliky zvířat a vývoje charakterových vlastností přisuzovaných zvířatům se autorce podařilo naplnit; druhý úkol – zasazení literárního pramene do dobového společenského a politického kontextu přišel trochu zkrátka. Klíčový text představují kapitoly pátá (s. 57-78) a sedmá (s. 104-115), případně část šesté (s. 84-87, 89-103), dohromady asi 50 stran; ostatní text má charakter obecných úvodů založených na literatuře, kterou autorka dobře zpracovala pro úvody, ale nevyrovnala se s ní dostatečně co do závěrů. Od pouhé popisnosti by bylo třeba postoupit k důslednější analýze.

Po technické stránce je nutno upozornit na zbytečné opakování celých citací vícekrát uváděných děl. Stylisticky i gramaticky je práce zdařilá. Přílohy tvoří tabulky zvířat, vystupujících v jednotlivých skladbách, které působí poněkud samoučelně, neboť informace v nich obsažené nejsou celkem v textu využity. Seznam literatury by měl být doplněn seznamem zkratk (zvláště časopisů). Odsazování čísel poznámek vede místy k jejich oddělení na nový řádek.

M. Petrová si zvolila pro svoji diplomní práci velmi náročné téma, které mohla naplnit jen částečně. Zůstává tak možnost navázat na dosavadní výzkum a prohloubit především komparativní složku se zaměřením na vývoj obrazu panovníka a zasazení obou mladších textů do dobového politického a společenského kontextu. Svoji dosavadní práci přesto diplomantka prokázala, že dokáže pracovat s texty jako s historickým pramenem a využít i dosavadní odbornou literaturu. Její diplomní práci proto doporučuji k obhajobě a v závislosti na průběhu obhajoby hodnotím mezi 2-3.

dr. Blanka Zilypská

V Praze 9.9.2008